Nr 84.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till lag angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m. samt lag om ändrad lydelse av 8 kap. 25 § strafflagen; given Stockholms slott fredagen den 10 mars 1916.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt 87 § regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m. samt lag om ändrad lydelse av 8 kap. 25 § strafflagen.

Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Berndt Hasselrot.

Förslag

till

Lag

angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden äger Konungen förordna, för viss tid eller tillsvidare, att utfästelse, som innebär inskränkning i friheten att till riket införa eller ur riket utföra eller inom riket förfoga över varor eller att fortskaffa eller eljest befordra varor till eller från riket eller inom riket, skall, där inskränkningen är eller kan antagas vara av beskaffenhet att tjäna främmande makts intresse, icke vara gällande, med mindre tillstånd till utfästelsen meddelats.

Tillstånd, som nu är sagt, meddelas, för särskilda fall eller i därom utfärdade kungörelser, av Konungen eller den Konungen därtill bemyndigar.

2 §.

Handlar någon i strid mot av honom avgiven utfästelse, vartill tillstånd meddelats efter ty i 1 § sägs, straffes med böter från och med tio till och med tiotusen kronor eller fängelse från och med en månad till och med ett år.

Har gärningsmannen eller annan, för vilkens räkning sådan åtgärd vidtagits, därav haft vinst, vare skyldig utgiva det belopp, vartill vinsten

högst kan skattas; dock att denna påföljd icke ådömes den, som genom samma handling gjort sig förfallen till straff för olovlig varuutförsel och, enligt vad därom är stadgat, förverkat den olovligen utförda varan eller dess värde.

3 §.

Den, som under tid, då förordnande jämlikt 1 § är gällande, genom underrättelse om egen eller annans verksamhet eller annorledes medverkar till övervakning rörande sådan in- eller utförsel eller förfogande över eller befordran av varor, som i 1 § omförmäles, skall, där övervakningen utövas av främmande makt eller gärningsmannen insett eller bort kunna inse, att den är av beskaffenhet att tjäna främmande makts intresse, dömas till böter från och med tio till och med tiotusen kronor eller till fängelse från och med en månad till och med ett år.

Har gärningen stöd av lag, handelsbruk eller annan sedvänja, eller har gärningsmannen handlat i överensstämmelse med anvisning, som meddelats av därtill enligt Konungens föreskrift behörig myndighet, eller allenast på övligt sätt bevakat rätt eller utfört talan, eller har han av annan sådan anledning ägt fog för gärningen, vare från straff fri.

4 §.

Begår någon brott, som i 2 eller 3 § sägs, andra gången eller oftare, vare straffet fängelse från och med en månad till och med två år eller straffarbete från och med två månader till och med två år.

Äro omständigheterna synnerligen mildrande, må till böter från och med tio till och med tiotusen kronor dömas.

5 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, ävensom vad gärningsmannen eller annan jämlikt 2 § andra stycket förpliktats utgiva tillfalle med två tredjedelar kronan och en tredjedel åklagaren.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

6 §.

Denna lag har icke tillämpning å främmande makts beskickning här i riket eller å konsul, som är i främmande makts tjänst här anställd och är

dess undersåte samt icke här i riket driver handel eller annan näring, ej heller å den, som är konsulatstjänsteman hos sådan konsul och är samma makts undersåte.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift från trycket utkommit i Svensk författningssamling, och gäller till och med den 31 mars 1917. Av Konungen jämlikt denna lag givet förordnande må ej äga tillämpning längre än till och med sistnämnda dag. I fråga om sådan, under tiden för lagens giltighet begången förseelse, som i lagen sägs, skall vad där är stadgat fortfarande gälla.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 8 kap. 25 § strafflagen.

Härigenom förordnas, att 8 kap. 25 § strafflagen skall erhålla följande ändrade lydelse:

Värvar man utan Konungens tillstånd folk i riket till främmande krigstjänst; dömes till fängelse i högst sex månader eller böter.

Har någon genom handling, som nyss är sagd, eller genom annan gärning, som i lag eller annan av Konungen utfärdad författning är förbjuden, satt riket i fara för krig eller repressalier eller annan åtgärd från främmande makts sida av för riket menlig art, varde, där han bort kunna inse faran, dömd till fängelse. Medförde gärningen icke fara för krig eller repressalier och äro omständigheterna synnerligen mildrande, må dömas till böter. Kom det till krig, må till straffarbete i högst två år dömas.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 3 mars 1916.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Hasselrot anförde:

»De utomordentliga förhållanden, som det pågående kriget medfört, hava i många hänseenden föranlett inskränkningar i de enskildas handlingsfrihet i ekonomiska ting långt utöver och i andra riktningar än som före kriget ansetts nödvändigt. Sådana inskränkningar hava visat sig erforderliga även från den synpunkten, att handlingsfriheten kan i vissa fall innebära en fara för staten i dess förhållande till främmande makter. Detta gäller i fråga om utfästelser, vilka av näringsidkare här i riket eller korporationer av sådana avgivas till främmande makt eller eljest äro av beskaffenhet att tjäna dess intresse samt avse införsel, utförsel eller förfogande över varor inom riket eller befordrande till eller från eller inom riket av varor. Sådana utfästelser kunna nämligen, om de förekomma

i större omfattning, binda landets handelspolitik lika verksamt, som om överenskommelse träffats med den svenska staten själv. Det måste anses såsom en fara, att enskilda personers handlingssätt, vare sig avsiktligt eller därför att ekonomiska vinstmöjligheter verka i en viss riktning, blir bestämmande för frågor, som på grund av sin beskaffenhet och vikt äro i eminent mening statsangelägenheter.

Faran är icke begränsad till den nuvarande situationen, utan de skadliga verkningarna kunna även sträcka sig till framtiden. Vad än kan tänkas följa efter det nuvarande krigstillståndet, bör den möjligheten förebyggas, att landet i handelspolitiskt avseende finner sig bundet på grund av åtgöranden från enskilda personer, vilkas förmåga att rätt bedöma förhållandena och vilja att främst komma till ett för landet gott resultat äro undandragna den ansvariga statsmyndighetens kontroll.

I anslutning till mitt uttalande i statsrådet den 7 nästlidne december, då bemyndigande lämnades mig att tillkalla sakkunniga för att inom justitiedepartementet biträda vid verkställande av utredning bland annat om lagstiftning i nu berörda fråga, har numera lagförslag utarbetats.

Utredningen har givit vid handen, att svårigheter föreligga att genom på förhand uppställda kännetecken bestämt avgränsa de utfästelser, som enligt ovan angivna synpunkter strida mot landets intressen. I stället hava anordningar föreslagits, som åsyfta att bringa de utfästelser, vid vilka fara i nu nämnda avseende kan föreligga, in under en av staten anordnad kontroll, med uppgift att avgöra, huruvida fara i det särskilda fallet är förhanden. De områden av näringslivet, där erfarenheten ådagalagt behovet av lagbestämmelser i denna riktning, torde vara handel, industri, rederirörelse och spedition; och förslaget föreskriver, att varje utfästelse, vilken på dessa områden medför sådan inskränkning i enskildes handlingsfrihet, som kan antagas vara av beskaffenhet att tjäna främmande makts intresse, skall för att äga giltighet hava underkastats prövning av statsmyndighet och av densamma godkänts.

Erfarenheten lärer hava visat, att i en del fall utfästelser, som av svenska näringsidkare avgivits till främmande makt eller eljest i dess intresse, blivit överträdda. Överträdande av utfästelser, vilka blivit av vederbörande svensk myndighet sanktionerade såsom giltiga och med landets intressen överensstämmande, bör på grund av dess för landet skadliga följder förhindras genom verksamt straffhot.

Det skulle emellertid ingalunda vara tillräckligt att taga hänsyn allenast till utfästelsers avgivande. Även på annat sätt kunna på näringslivets område enskilda med främmande makt träda i allmänskadlig förbindelse. En främmande stat kan vinna en maktställning inom vårt land ej

blott genom att binda näringsidkarna genom utfästelser, utan även genom att förvärva en sådan ställning till dem eller andra landets innevånare, att det egna landet och dess intressen otillbörligen trängas åt sidan. En fara härför föreligger, om här i landet en vidsträckt kontrollerande verksamhet direkt eller indirekt utövas av främmande makter. En sådan kontroll kan ock, när den särskilt riktar sig mot näringsidkarna, leda till en grundlig kännedom hos den främmande makten om det kontrollerade näringslivets detaljer, som icke kan anses förenlig med landets eller de enskilda näringsidkarnas intressen, vare sig under nuvarande omständigheter eller för framtiden. Den fara, som ligger uti en övervakning av ifrågavarande slag från främmande makters sida, skulle uppenbarligen icke undanröjas genom att överenskommelser därom förklaras ogiltiga. En sådan övervakning verkställes eller medgives av enskilda i många fall, utan att någon utfästelse därom föreligger, stundom endast i förhoppning att beträffande den egna affärsverksamheten kunna övertyga den främmande makten, att dess föreskrifter blivit åtlydda.

Det synes mig, med hänsyn till sakens vikt, nödvändigt, att en övervakningsverksamhet av nu omförmäld art hejdas genom straffbestämmelser mot dem, som understödja densamma. Erinras må, att där staten godkänner av svenska näringsidkare givna utfästelser, de äro enligt förslaget straffskyddade, och att detta är ett både för svenska staten värdigare och för vederbörande främmande makter i längden förmånligare sätt att få utfästelsens uppfyllande säkerställt än åtgärder, som sluta i ett vitt utgrenat handelsspionage.

Den föreslagna lagstiftningen medför ock ett rättvist skydd för de näringsidkare, som vilja iakttaga ett fullt lojalt handlingssätt gent emot det egna landet. Att underkasta sig främmande makts villkor, även där det egna landet därigenom skadas, kan förvisso under nuvarande förhållanden för den enskilde näringsidkaren medföra vissa ekonomiska fördelar. Vid sådant förhållande ligger det nära tillhands, att även mera samvetsömma näringsidkare i följd av konkurrensen småningom dragas längre på eftergifternas väg, än de själva önska. Ett förhindrande av denna påverkan ligger således ej mindre i de enskilda näringsidkarnas intresse än i statens.

Beträffande den föreslagna lagens tillämpningsområde torde böra anmärkas, att visserligen beträffande utlänningar utvisningsrätten utgör ett ofta tillräckligt medel att förhindra fortsättande av skadlig verksamhet av här ifrågavarande slag, men att det dock av nära till hands liggande skäl icke bör ifrågakomma att bland främmande makts undersåtar, som

vistas här i riket, undantaga andra än sådana, som äro officiellt anställda för bevakande av den främmande maktens intressen.»

Sedan departementschefen härefter närmare redogjort för det utarbetade förslaget till lag angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m., anförde departementschefen vidare:

»I 2 § av förslaget har införts ett stadgande om förverkande av vinst, som uppkommit genom den straffbara handlingen. Att här, såsom vanligen sker, låta förverkandet avse den vara, över vilken gärningsmannen förfogar i strid mot utfästelsen, har ej kunnat ske med hänsyn till de fall, då gärningsmannen ej är ägare av varan. Visserligen skulle möjligen för sådana fall kunna stadgas, att gärningsmannen skulle förpliktas utgiva varans värde, men detta skulle särskilt för rederier och speditörer innebära en påföljd, som ingalunda alltid stode i rättvist förhållande till överträdelsen.

Det i 3 § stadgade förbudet mot främjande av främmande makts övervakning skall inträda samtidigt med straffskyddet för de legitimerade utfästelserna. Det inre sammanhang, vari dessa båda stadganden stå till varandra, har jag redan tidigare berört. Att straff ej skall inträda, då handlingen inneburit utövande av ett annat, rättsligt beaktansvärt intresse och på grund därav framstår såsom befogad, har, oaktat det torde följa redan av allmänna rättsregler, till förebyggande av missförstånd särskilt påpekats i andra stycket av 3 §. Detsamma gäller, då handlingen skett i överensstämmelse med av vederbörande myndighet givna anvisningar.»

Departementschefen yttrade härefter vidare:

»Den utredning, som jag förordade i mitt ovannämnda uttalande i statsrådet den 7 nästlidne december skulle omfatta jämväl frågan om behovet av en repression från statsmaktens sida i större utsträckning, än nuvarande bestämmelser medgiva, mot handlingar på det ekonomiska området, som stå i strid mot neutralitetens grundsatser eller eljest kunna befaras leda till åtgärder från främmande makts sida av för riket menlig art.

Härmed åsyftades närmast en utvidgning av stadgandet i 8 kap. 25 § strafflagen. Där förekommande bestämmelse om fängelsestraff för den, som genom åtgärd, vilken i lag eller annan av Konungen utfärdad författning är förbjuden, satt riket i fara för krig eller repressalier, oaktat han bort kunna inse faran, infördes i lagen år 1904 i anledning av det rysk-japanska kriget. Syftet synes närmast hava varit att förläna nödig effektivitet åt de bestämmelser, som innehållas i den ungefär samtidigt utfärdade kungörelsen den 30 april 1904 angående vad till svenska han-

delns och sjöfartens betryggande under krig mellan främmande makter bör iakttagas m. m.

Den angivna, ehuru längre gående, förebilden för nämnda stadgande var den norska strafflagens bestämmelse att den, som genom något mot folkrätten stridande förfarande utsätter Norge för krig eller »modforanstaltninger», skall straffas med fängelse. Ett utvidgande av stadgandet efter detta mönster torde under nuvarande förhållanden ej vara att förorda.

Bättre synes mig då vara att fortgå på den av 1904 års lagstiftare inslagna vägen och låta överträdelser av lag eller annan författning, vilka antingen icke äro i den särskilda författningen belagda med straff — såsom fallet är med kungörelsen den 30 april 1904 — eller ock äro belagda med straff ur annan synpunkt än fara för rikets förhållande till främmande makt, t. ex. överträdelser av exportförbud, bliva i vidsträcktare omfattning, än nu kan ske, föremål för bestraffning enligt 8 kap. 25 § strafflagen.

För närvarande äro sådana överträdelser straffbara endast om åtgärden satt riket i fara för krig eller repressalier. Emellertid kunna, utan att den främmande maktens motåtgärder få karaktären av repressalier i folkrättslig mening, berörda överträdelser leda till åtgärder från den främmande statens sida, som kunna vara för riket mer eller mindre menliga. Så hava exempelvis fall förekommit, då överträdelse av exportförbud, som Kungl. Maj:t utfärdat, för riket medfört beklagliga verkningar, vilka ingalunda kunnat betecknas såsom repressalier.

I samma mån, som tidsförhållandena och vunna erfarenheter föranleda mera omfattande förbud mot vissa åtgärder, blir effekten av ett utvidgat stadgande i 8 kap. 25 § allt kraftigare. Jag vill i detta sammanhang erinra därom, att genom den kungl. förordning om straff för olovlig varuutförsel m. m., som denna dag beslutats, viktiga fullständiganden i detta hänseende ägt rum. Kungörelsen den 30 april 1904 angående vad till svenska handelns och sjöfartens betryggande under krig mellan främmande makter bör iakttagas m. m. torde ock med det snaraste böra göras till föremål för en fullständigande omarbetning.

Kompletteras strafflagen på sätt skett i ett uppgjort förslag till lag om ändrad lydelse av 8 kap. 25 § strafflagen genom tillägg efter »repressalier» av orden »eller annan åtgärd från främmande makt sida av för riket menlig art», synes det angivna önskemålet uppnått.»

Föredraganden hemställde härefter, att för det ändamål, § 87 regeringsformen omförmäler, lagrådets utlåtande över ifrågavarande tvänne lagförslag, vilka voro av den lydelse bilagorna till protokollet utvisa, måtte genom utdrag av protokollet inhämtas.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet

Israel Myrberg.

Förslag

till

Lag

angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden äger Konungen förordna, för viss tid eller tillsvidare, att utfästelse, som innnebär inskränkning i friheten att till riket införa eller ur riket utföra eller inom riket förfoga över varor eller att fortskaffa eller eljest befordra varor till eller från riket eller inom riket, skall, där inskränkningen är eller kan antagas vara av beskaffenhet att tjäna främmande makts intresse, icke vara gällande, med mindre tillstånd till utfästelsen meddelats.

Tillstånd, som nu är sagt, meddelas, för särskilda fall eller i därom utfärdade kungörelser, av Konungen eller den Konungen därtill bemyndigar.

2 §.

Handlar någon i strid mot av honom avgiven utfästelse, som i 1 § avses och som avgivits med behörigt tillstånd, straffes med böter från och med tio till och med tiotusen kronor eller fängelse från och med en månad till och med ett år.

Har gärningsmannen eller annan, för vilkens räkning sådan åtgärd vidtagits, därav haft vinst, vare skyldig utgiva det belopp, vartill vinsten

högst kan skattas; dock att denna påföljd icke ådömes den, som genom samma handling förövat olovlig varuutförsel och, enligt vad därom är stadgat, förverkat den olovligen utförda varan eller dess värde.

3 §.

Den som under tid, då förordnande jämlikt 1 § är gällande, genom underrättelse om egen eller annans verksamhet eller annorledes medverkar till övervakning rörande sådan in- eller utförsel eller förfogande över eller befordran av varor, som i 1 § omförmäles, skall där övervakningen utövas av främmande makt eller gärningsmannen insett eller bort kunna inse, att den är av beskaffenhet att tjäna främmande makts intresse, dömas till böter från och med tio till och med tiotusen kronor eller till fängelse från och med en månad till och med ett år.

Har gärningen stöd av lag, handelsbruk eller annan sedvänja, eller har gärningsmannen handlat i överensstämmelse med anvisning, som meddelats av därtill enligt Konungens föreskrift behörig myndighet, eller allenast på övligt sätt bevakat rätt eller utfört talan, eller har han av annan sådan anledning ägt fog för gärningen, vare från straff fri.

4 §.

Begår någon brott, som i 2 eller 3 § sägs, andra gången eller oftare, vare straffet fängelse från och med en månad till och med två år eller straffarbete från och med två månader till och med två år.

Äro omständigheterna synnerligen mildrande, må till böter från och med tio till och med tiotusen kronor dömas.

5 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, ävensom vad gärningsmannen jämlikt 2 § 2 stycket förpliktats utgiva tillfalle med en tredjedel kronan och två tredjedelar åklagaren.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

6 §.

Denna lag har icke tillämpning å främmande makts beskickning här i riket eller å konsul, som är i främmande makts tjänst här anställd och är

dess undersåte samt icke här i riket driver handel eller annan näring, ej heller å den, som är konsulatstjänsteman hos sådan konsul och är samma makts undersåte.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift från trycket utkommit i Svensk författningssamling, och gäller till och med den 31 mars 1917. Av Konungen jämlikt denna lag givet förordnande må ej äga tillämpning längre än till och med sistnämnda dag.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 8 kap. 25 § strafflagen.

Härigenom förordnas, att 8 kap. 25 § strafflagen skall erhålla följande ändrade lydelse:

Värvar man utan Konungens tillstånd folk i riket till främmande krigstjänst, dömes till fängelse i högst sex månader eller böter.

Har någon genom handling, som nyss är sagd, eller genom annan gärning, som i lag eller annan av Konungen utfärdad författning är förbjuden, satt riket i fara för krig eller repressalier eller annan åtgärd från främmande makts sida av för riket menlig art, varde, där han bort kunna inse faran, dömd till fängelse. Medförde gärningen icke fara för krig eller repressalier och äro omständigheterna synnerligen mildrande, må dömas till böter. Kom det till krig, må till straffarbete i högst två år dömas.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd torsdagen den 9 mars 1916.

Närvarande:

Justitieråden BERGMAN,
SJÖGREN,
Regeringsrådet PALMGREN,
Justitierådet DYBERG.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 3 mars 1916, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättade förslag till *lag angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m.* och till *lag om ändrad lydelse av 8 kap. 25 § strafflagen.*

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av revisionssekreteraren Algot Bagge.

I anledning av förslagen avgåvos följande yttranden.

Förslaget till lag angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m.

2 §.

Lagrådet:

Lydelsen av första stycket i denna paragraf synes kunna giva anledning till den uppfattning, att det skulle tillkomma domstol att pröva, huruvida utfästelse, vartill tillstånd meddelats, vore av beskaffenhet, som i 1 § avses. En prövning härutinnan från domstolens sida torde dock vara mindre lämplig, utan synes straffet i 2 § böra anknytas allenast därvid, att någon handlat i strid mot en av honom avgiven utfästelse, vartill

han erhållit tillstånd efter ty i 1 § sägs. På grund härav hemställes om jämkning i berörda hänseende av ifrågavarande stadgande.

5 §.

Lagrådet:

Med hänsyn till de höga belopp, vartill enligt förslaget böter ävensom i 2 § avsedd vinst kunna uppgå, torde åklagarens andel däri böra väsentligt nedsättas.

Slutstadgandet.

Lagrådet:

Såväl lagen den 3 juni 1915 om förfogande över vissa varor vid krig eller krigsfara eller andra utomordentliga, av krig föranledda förhållanden som lagen den 6 mars 1916 angående förbud i vissa fall mot överlåtelse av svenskt fartyg eller andel däri samt mot tidsbefraktning av fartyg, vilka båda lagars giltighet, i likhet med vad som föreslagits uti förevarande lagförslag, är begränsad till viss tid, innehålla i slutstadgandet en bestämmelse, att i fråga om sådan, under tiden för lagens giltighet begången förseelse, som i lagen sägs, vad därom är stadgat skall fortfarande gälla. En likartad föreskrift torde böra intagas jämväl i nu förevarande lagförslag.

Justitierådet *Bergman*, regeringsrådet *Palmgren* och justitierådet *Dyberg*.

I vad mån lagförslagets bestämmelser äga tillämpning med avseende å utfästelser, avgivna före lagens ikraftträdande, synes kunna vara föremål för tvekan. Väl måste förslaget så tolkas, att åtgärd, som i första stycket av 3 § avses, skall vara straffbar, även om den vidtages i anledning av åtagande i en dylik utfästelse, och att gärningsmannen icke på sådan grund kan anses hava ägt fog för gärningen. Däremot synes det vara tvivelaktigt, huruvida bestämmelserna i 1 § skola medföra, att sådana äldre utfästelser, som vid lagens ikraftträdande äro gällande, skola, dock med det undantag som föranledes av 3 §, fortfarande äga giltighet eller ej. Vilket som i detta avseende är lämpligast torde bero på omständigheter, vilkas betydelse undandrager sig lagrådets bedömande. Den oklarhet, som i nu angivet hänseende vidlåder förslaget, torde böra undanröjas. Skall förslaget medföra ogiltighet för dylika utfästelser, lärer det kunna ifrågasättas, huruvida icke vederbörande bör lämnas tillfälle att inom viss tid efter lagens ikraftträdande till utfästelsen söka tillstånd, som i 1 § sägs.

Justitierådet *Sjögren:*

Även jag finner, att frågan om de nya bestämmelsernas tillämpning å äldre rättsförhållanden icke i förslaget blivit besvarad, men jag anser, att i detta fall likasom ofta eljest det bör överlämnas åt rättstillämpningen att med ledning av vedertagna grundsatser avgöra de spörsmål, som i anledning av berörda förhållande kunna uppkomma.

Förslaget till lag om ändrad lydelse av 8 kap. 25 § strafflagen.

Lagrådet:

Detta lagförslag finner lagrådet icke föranleda någon anmärkning.

In fidem

Erik Ölander.

Utdrag ur protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 10 mars 1916.

Närvarande:

Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Hasselrot anmälde lagrådets den 9 innevarande månad avgivna utlåtande över de den 3 i samma månad till lagrådet remitterade förslagen till lag angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m. samt lag om ändrad lydelse av 8 kap. 25 § strafflagen.

Sedan departementschefen uppläst utlåtandet, anförde han:

»Lydelsen av 2 § i förslaget till lag angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m. torde i huvudsaklig överensstämmelse med lagrådets hemställan böra så jämkas, att med straff belägges, att någon handlar i strid mot en av honom avgiven utfästelse, vartill tillstånd meddelats efter ty i 1 § sägs.

Den av lagrådet vid 5 § i samma förslag gjorda anmärkningen, att med hänsyn till de höga belopp, vartill enligt förslaget böter ävensom i 2 § avsedd vinst kunde uppgå, åklagarens andel däri torde väsentligt böra nedsättas, lärer böra föranleda den ändringen, att åklagaren enligt förslaget tillkommande andel nedsättes från två tredjedelar till en tredjedel.

Lagrådet har erinrat därom, att såväl lagen den 3 juni 1915 om förfogande över vissa varor vid krig eller krigsfara eller andra utomordentliga av krig föranledda förhållanden som lagen den 6 mars 1916 angående förbud i vissa fall mot överlåtelse av svenskt fartyg eller andel däri samt mot tidsbefraktning av fartyg, vilka båda lagars giltighet, i likhet med vad som föreslagits uti förevarande lagförslag, är begränsad till viss tid, i slutstadgandet innehålla en bestämmelse, att i fråga om sådan, under tiden för lagens giltighet begången förseelse, som i lagen sägs, vad därom är stadgat skall fortfarande gälla. Lagrådet har ansett, att en likartad föreskrift borde intagas jämväl i nu förevarande lagförslag. Även denna ändring finner jag böra iakttagas.

Beträffande den av lagrådets flesta ledamöter uttalade meningen, att det vore tvivelaktigt, huruvida bestämmelserna i 1 § i lagförslaget skulle medföra, att sådana äldre utfästelser, som vid lagens ikraftträdande vore gällande, skulle, dock med det undantag, som föranleddes av 3 §, fortfarande äga giltighet eller ej, samt att den oklarhet, som i nu angivet avseende vidlådde förslaget, borde undanröjas, finner jag i likhet med justitierådet Sjögren någon bestämmelse av sålunda ifrågasatt art ej böra införas i lagförslaget.

I enlighet med vad jag nu anfört har jag låtit omarbeta ifrågavarande lagförslag, därvid även några rent redaktionella jämkningar vidtagits i detsamma.»

Sedan föredraganden härefter uppläst det omarbetade lagförslaget ävensom erinrat, att förslaget till lag om ändrad lydelse av 8 kap. 25 § strafflagen ej föranlett anmärkning från lagrådets sida, hemställde föredraganden, att de båda lagförslagen måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall, och skulle till riksdagen avlåtas proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet

N. Beite.

Stockhom 1916. **Kungl. Boktryckeriet,** P. A. Norstedt & Söner.
160908